

2021. évi CXXV. törvény

az Európa Tanács kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről szóló, Nikóziában, 2017. május 19-én kelt egyezménye kihirdetéséről¹

Hatályos: 2022. 04. 01. –

1. § Az Országgyűlés e törvénnyel felhatalmazást ad az Európa Tanács kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről szóló, Nikóziában, 2017. május 19-én kelt egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) kötelező hatályának elismerésére.

2. §² Az Országgyűlés az Egyezményt e törvénnyel kihirdeti.

3. §³ (1) Az Egyezmény hivatalos magyar nyelvű fordítását az 1. melléklet tartalmazza.

(2) Az Egyezmény hiteles angol nyelvű szövegét a 2. melléklet tartalmazza.

4. § (1) Az Egyezmény 4. Cikk 2. bekezdése alapján Magyarország az Egyezmény kötelező hatályának elismerésekor az Egyezmény 4. Cikk 1. bekezdéséhez a 3. melléklet szerinti fenntartást teszi.

(2) Az Egyezmény 5. Cikk 2. bekezdése alapján Magyarország az Egyezmény kötelező hatályának elismerésekor az Egyezmény 5. Cikk 1. bekezdéséhez a 4. melléklet szerinti fenntartást teszi.

5. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) A 2. § és a 3. §, az 1. melléklet és a 2. melléklet az Egyezmény 27. cikk 3. bekezdésében meghatározott időpontban lép hatályba.⁴

(3) Az Egyezmény, illetve a 2. §, a 3. §, az 1. melléklet és a 2. melléklet hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter annak ismertté válását követően a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett közleményével állapítja meg.⁵

6. § Az e törvény végrehajtásához szükséges intézkedésekről az igazságügyért felelős miniszter és a kulturális örökség védelméért felelős miniszter gondoskodik.

1. melléklet a 2021. évi CXXV. törvényhez⁶

Az Európa Tanács kulturális örökséggel kapcsolatos bűncselekményekről szóló egyezménye Nikózia, 2017. május 19.

Preambulum

Az Európa Tanács tagállamai és az ezen Egyezmény egyéb aláírói,

figyelemmel arra, hogy az Európa Tanács célja a tagjai közötti szorosabb egység megteremtése;

abban a meggyőződésben, hogy az egyes népek eltérő kulturális örökségi elemei kultúrájuk és identitásuk egyedi és fontos tanúbizonyságai, s kulturális örökségük része;

aggodalommal figyelve a kulturális örökség elemeivel kapcsolatos bűncselekmények növekvő számát és azt, hogy az ilyen bűncselekmények egyre nagyobb mértékben vezetnek a világ kulturális örökségének elpusztulásához;

figyelemmel arra, hogy a jogellenes feltárásból származó, illetve jogellenesen kivitt vagy behozott kulturális javakat egyre többféle módon értékesítik, ideértve a régiségkereskedéseken, aukciós házakon és interneten keresztül történő értékesítést is;

figyelemmel arra, hogy a kulturális javak jogellenes kereskedelmében a szervezett bűnözés is részt vesz;

aggodalommal figyelve, hogy a kulturális örökség szándékos lerombolásában terrorista csoportok is részt vesznek, és finanszírozási forrásként használják a kulturális javak jogellenes kereskedelmét;

abban a meggyőződésben, hogy szükség van egy olyan új, a kulturális örökség elemeivel kapcsolatos bűncselekményekről szóló Európa tanácsi egyezményre, amely büntető szankciókat állapít meg ilyen cselekményekre, és amely a kulturális javakkal kapcsolatos bűncselekményekről szóló, Delphiben 1985. június 23-án aláírásra megnyitott európai egyezmény (ETS No. 119) helyébe lép;

figyelemmel az európai kulturális egyezményre (ETS No. 18, 1954), a régészeti örökség védelméről szóló európai egyezményre (ETS No. 66, 1969; ETS No. 143, felülvizsgálva 1992-ben), az Európa építészeti örökségének védelméről szóló egyezményre

(ETS No. 121, 1985), valamint a kulturális örökség társadalmi értékéről szóló Európa tanácsi keretegyezményre (CETS No. 199, 2005);

figyelemmel a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezményre (ETS No. 30, 1959), valamint a kiadatásról szóló európai egyezményre (ETS No. 24, 1957);

emlékezetben tartva az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 7379. ülésén 2015. február 12-én elfogadott 2199 (2015) sz. határozatot, különösen a 15. 16. és 17. bekezdést; az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 7587. ülésén 2015. december 17-én elfogadott 2253 (2015) sz. határozatot, különösen a 14. és 15. bekezdést; az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 7831. ülésén 2016. december 12-én elfogadott 2322 (2016) sz. határozatot, különösen a 12. bekezdést; az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 7907. ülésén 2017. március 24-én elfogadott 2347 (2017) sz. határozatot;

emlékezetben tartva továbbá a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi hágai egyezményt, az ahhoz fűzött 1954. évi Első kiegészítő jegyzőkönyvet, valamint az 1999. évi Második kiegészítő jegyzőkönyvet; a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló 1970. évi UNESCO egyezményt, valamint az ahhoz fűzött, a részes Felek harmadik ülésén 2015-ben elfogadott működési irányelveket; a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló 1972. évi UNESCO egyezményt; a lopott vagy jogellenesen külföldre vitt kulturális javakról szóló UNIDROIT egyezményt; a nemzetközi szervezett bűnözés elleni 2000. évi ENSZ egyezményt, valamint a víz alatti kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi UNESCO egyezményt;

emlékezetben tartva továbbá a kulturális örökség válság- és válság utáni helyzetekben történő védelméről szóló, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének Állandó Bizottsága által 2015. május 22-én elfogadott 2057(2015) sz. határozatot;

figyelemmel a kulturális javak jogellenes kereskedelme és más kapcsolódó bűncselekmények büntetőjogi megelőzéséről és az ilyen cselekményekre adandó büntető igazságszolgáltatási válaszokról szóló, az ENSZ Közgyűlése által a 2014. december 18-án elfogadott 69/196 sz. határozattal együtt elfogadott nemzetközi irányelvekre;

figyelemmel arra, hogy ezen Egyezmény célja a kulturális örökség elemeinek védelme a hozzájuk kapcsolódó bűncselekmények megelőzésével és az ilyen bűncselekményekkel szembeni fellépéssel;

felismerve, hogy a kulturális örökség elemeivel kapcsolatos bűncselekményekkel szembeni hatékony fellépéshez bátorítani kell az Európa Tanács tagállamai és az Európa Tanácsban tagsággal nem rendelkező államok közötti szoros nemzetközi együttműködést,

az alábbiakban állapodtak meg:

I. FEJEZET *CÉLOK, HATÁLY, FOGALOMHASZNÁLAT*

1. cikk **Az Egyezmény célja**

1. Ezen Egyezmény célja:
 - a. a kulturális örökség elemei elpusztításának, megkárosításának és jogellenes kereskedelmének megelőzése és megakadályozása egyes cselekmények büntetendővé nyilvánításával;
 - b. a bűnmegelőzés és a büntető igazságszolgáltatási intézkedések megerősítése a kulturális örökség elemeivel kapcsolatos összes bűncselekmény vonatkozásában;
 - c. nemzeti és nemzetközi együttműködés elősegítése a kulturális örökség elemeivel kapcsolatos bűncselekmények elleni küzdelem terén, és ezáltal a kulturális örökség elemeinek védelme.
2. Ezen Egyezmény, az abban foglalt rendelkezések Felek általi hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében egy nyomkövetési mechanizmust vezet be.

2. cikk **Hatály és fogalom-meghatározások**

1. Ezen Egyezmény az ingó és ingatlan kulturális örökségi elemekkel kapcsolatos, ebben az Egyezményben meghatározott bűncselekmények megelőzésére, nyomozására és az ezekkel kapcsolatos büntetőeljárás lefolytatására alkalmazandó.
2. Ezen Egyezmény alkalmazásában a „kulturális örökség elemei” kifejezés az alábbiakat jelenti:
 - a. ingó elemek (kulturális javak) vonatkozásában bármely olyan, szárazföldön vagy víz alatt elhelyezkedő vagy onnan eltávolított tárgy, amelyet ezen Egyezményben részes bármely Fél, vagy a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivitelének és

tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló 1970. évi UNESCO egyezményben részes bármely Fél vallási vagy világi okból olyanként minősített, határozott meg vagy jelölt meg kifejezetten, mint ami régészeti, őstörténeti, néprajzi, történelmi, irodalmi, művészeti vagy tudományos jelentőséggel rendelkezik, és az alábbi kategóriák valamelyikébe tartozik:

- (a) ritka állat-, növény-, ásvány- és bonctani gyűjtemények vagy példányok, valamint őslénytani jelentőségű tárgyak;
- (b) történelmi vonatkozású tárgyak, beleértve a tudomány és a technológia történetét, a hadtörténetet és a társadalomtörténetet, továbbá a nemzet vezetőinek, gondolkodóinak, tudósainak és művészeinek életével, valamint a nemzeti szempontból jelentős eseményekkel kapcsolatos tárgyak;
- (c) régészeti lelőhelyeken talált régészeti leletek (ideértve az engedélyezett és az engedély nélkül végzett feltárásokat is);
- (d) művészeti, történelmi és régészeti emlékek elmozdított részei és elemei;
- (e) több mint százéves régiségek, mint feliratok, fém pénzérmék és vésett pecsétnyomók;
- (f) néprajzi tárgyak;
- (g) művészeti alkotások, így
- (i) bármilyen alapra és bármilyen anyagból, teljes egészében kézzel készített képek, festmények és rajzok (műszaki rajzok, valamint ipari eszközökkel előállított és kézzel díszített tárgyak kivételével);
- (ii) bármilyen anyagból készült eredeti szobrászati művek, szobrok;
- (iii) eredeti metszetek, nyomatok és könyomatok;
- (iv) bármilyen anyagból készült eredeti művészi együttesek és összeállítások;
- (h) ritka kéziratok és ősnymtatványok, régi könyvek, (történeti, művészeti, tudományos, irodalmi stb. szempontból) különleges jelentőségű dokumentumok és kiadványok, egyenként vagy gyűjteményben;
- (i) postabélyegek, okmánybélyegek és más hasonló bélyegek, egyenként vagy gyűjteményben;
- (j) archívumok, ideértve hangfelvétel-, fénykép- és filmarchívumokat is;
- (k) több mint százéves bútordarabok és régi hangszerek;
- b. ingatlan örökségi elemek tekintetében, bármely olyan földön vagy víz alatt elhelyezkedő emlék, és műemlék, épületegyüttes, földterület és lelőhely, vagy más létesítmény, amelyet az ezen Egyezmény bármely Fele vagy az 1970. évi UNESCO egyezményben részes bármely Fél vallási vagy világi okból olyanként határozott meg vagy jelölt meg kifejezetten, mint ami régészeti, őstörténeti, néprajzi, történelmi, művészeti vagy tudományos szempontból jelentős, vagy a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló 1972. évi UNESCO egyezmény 1. cikke és 11. cikke (2. vagy 4. bekezdés) szerinti jegyzékben szerepel.

II. FEJEZET

ANYAGI BÜNTETŐJOG

3. cikk

Lopás és a jogellenes eltulajdonítás egyéb fajtái

A Felek biztosítják, hogy a nemzeti büntetőjogukban meghatározott lopás bűncselekménye, valamint a jogellenes eltulajdonítás egyéb fajtái kulturális javakra is vonatkoznak.

4. cikk

Jogellenes feltárás és eltávolítás

1. A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban bűncselekménynek minősüljön az alábbi magatartások szándékos elkövetése:
 - a. a földön vagy a víz alatt abból a célból végzett feltárás, hogy az érintett állam joga által megkövetelt engedély nélkül találjanak meg és mozdítsanak el régészeti leleteket;
 - b. az érintett állam joga által megkövetelt engedély nélkül talált régészeti leletek elmozdítása és visszatartása;
 - c. az érintett állam joga által megkövetelt engedéllyel összhangban talált régészeti leletek jogellenes visszatartása.
2. Bármely Állam az Egyezmény aláírásakor vagy a megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okmányának letétbe helyezésekor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban kijelentheti, hogy fenntartja a jogot arra, hogy a jelen cikk 1. bekezdésében meghatározott magatartásokra ne büntetőjogi, hanem büntetőjogon kívüli szankciókat rendeljen alkalmazni.

5. cikk

Illegális behozatal

1. A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban az olyan kulturális javak szándékos behozatala, amelyek behozatala nemzeti jogukban azért tiltott, mert a javakat:
 - a. egy másik államban ellopták;
 - b. ezen Egyezmény 4. cikkében foglalt körülmények között találták meg vagy tartották vissza; vagy
 - c. azon állam jogát megsértve vitték ki az országból, amely állam az ilyen kulturális javakat ezen Egyezmény 2. cikkével összhangban minősítette, meghatározta vagy kifejezetten megjelölte,

bűncselekménynek minősüljön, ha az elkövető tudta, hogy az adott kulturális javakat az érintett másik állam jogát megsértve lopták el, találták meg vagy vitték ki az országból.

2. Bármely Állam az Egyezmény aláírásakor vagy a megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okmányának letétbe helyezésekor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban kijelentheti, hogy fenntartja a jogot arra, hogy a jelen cikk 1. bekezdésében meghatározott magatartásokra ne büntetőjogi, hanem büntetőjogon kívüli szankciókat rendeljen alkalmazni.

6. cikk

Illegális kivitel

1. A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban a kulturális javak szándékos kivitele bűncselekménynek minősüljön, ha a nemzeti jog alapján a kivitel tilos, vagy arra engedély nélkül került sor.

2. A Felek megfontolják a jelen cikk 1. bekezdésének alkalmazásához szükséges intézkedések megtételét az országukba illegálisan behozott kulturális javak vonatkozásában is.

7. cikk

Megszerzés

1. A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban ezen Egyezmény 3. cikke szerint ellopott vagy ezen Egyezmény 4., 5. vagy 6. cikkében foglalt körülmények között megtalált, behozott vagy kivitt kulturális javak megszerzése bűncselekménynek minősüljön, ha a megszerzőnek tudomása van az ilyen jogellenes eredetről.

2. A Felek megfontolják az annak biztosításához szükséges intézkedések megtételét, hogy a jelen cikk 1. bekezdésében foglalt magatartás olyan megszerző esetében is bűncselekménynek minősüljön, akinek tudnia kellett volna a kulturális javak jogellenes eredetéről, ha kellő gondossággal és körültekintéssel járt volna el a kulturális javak megszerzésekor.

8. cikk

Forgalomba hozatal

1. A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban ezen Egyezmény 3. cikke szerint ellopott vagy ezen Egyezmény 4., 5. vagy 6. cikkében foglalt körülmények között megtalált, behozott vagy kivitt kulturális javak forgalomba hozatala bűncselekménynek minősüljön, ha a forgalomba hozó személynek tudomása van az ilyen jogellenes eredetről.

2. A Felek megfontolják az annak biztosításához szükséges intézkedések megtételét, hogy a jelen cikk 1. bekezdésében foglalt magatartás olyan forgalomba hozó személy esetében is bűncselekménynek minősüljön, akinek tudnia kellett volna a kulturális javak jogellenes eredetéről, ha kellő gondossággal és körültekintéssel járt volna el a kulturális javak forgalomba hozatalakor.

9. cikk

Okmányok meghamisítása

A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban a kulturális javakhoz kapcsolódó hamis és hamisított dokumentumok készítése bűncselekménynek minősüljön, ha e cselekmények célja az, hogy a javakat legális eredetűként tüntessék fel.

10. cikk

Megsemmisítés és rongálás

1. A Felek biztosítják, hogy nemzeti jogukban bűncselekménynek minősüljön az alábbi magatartások szándékos elkövetése:

- ingó vagy ingatlan kulturális örökségi elemek jogellenes megsemmisítése vagy megrongálása, a kulturális örökségi elemek tulajdonjától függetlenül;

- ingó vagy ingatlan kulturális örökségi elemek bármely részének részben vagy egészben történő jogellenes eltávolítása az Egyezmény 5., 6. és 8. cikkében foglalt körülmények között történő behozatala, kivitele vagy forgalomba hozatala céljából.

2. Bármely Állam az Egyezmény aláírásakor vagy a megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okmányának letétbe helyezésekor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban kijelentheti, hogy fenntartja a jogot arra, hogy a jelen cikk 1. bekezdését ne alkalmazza, illetve csak speciális esetekben vagy feltételek között alkalmazza olyan esetekben, amikor az ingó vagy ingatlan kulturális örökségi elemeket azok tulajdonosa semmisíti meg vagy rongálja meg, vagy ha a megsemmisítés vagy megrongálás a tulajdonos beleegyezésével történik.

11. cikk

Bűnsegély vagy felbujtás és kísérlet

1. A Felek biztosítják, hogy szándékos elkövetés esetén nemzeti jogukban bűncselekménynek minősüljön a bűnsegély vagy felbujtás az ezen Egyezményben meghatározott bűncselekmények elkövetésével összefüggésben.

2. A Felek biztosítják, hogy szándékos elkövetés esetén nemzeti jogukban bűncselekménynek minősüljön ezen Egyezményben meghatározott bűncselekmények elkövetésének kísérlete – a 4. cikk 1. bekezdésének a. pontjában, valamint a 8. cikkben meghatározott bűncselekmények kivételével.

3. Bármely Állam az Egyezmény aláírásakor vagy a megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okmányának letétbe helyezésekor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban kijelentheti, hogy fenntartja a jogot arra, hogy a jelen cikk 1. bekezdésében foglalt rendelkezést a 4. cikk 1. bekezdésének a. pontjában meghatározott bűncselekmények vonatkozásában ne alkalmazza, vagy csak speciális esetekben vagy feltételek között alkalmazza.

12. cikk

Joghatóság

1. Minden Fél megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az ezen Egyezményben meghatározott bűncselekmények esetében megállapítsa joghatóságát, ha a bűncselekményt:

- a. saját területén;
- b. az adott Fél zászlaja alatt közlekedő hajó fedélzetén;
- c. az adott Fél joga alapján lajstromba vett repülőgép fedélzetén; vagy
- d. saját állampolgára részéről követik el.

2. Minden Fél megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az ezen Egyezményben meghatározott bűncselekmények esetében megállapítsa joghatóságát, ha az állítólagos elkövető a területén tartózkodik, és kizárólag állampolgársága miatt nem adható ki más államnak.

3. Bármely Állam az Egyezmény aláírásakor vagy a megerősítési, elfogadási, jóváhagyási vagy csatlakozási okmányának letétbe helyezésekor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban kijelentheti, hogy fenntartja a jogot arra, hogy a jelen cikk 1. bekezdésének d. pontjában lefektetett joghatósági szabályt ne alkalmazza, vagy csak speciális esetekben vagy feltételek között alkalmazza.

4. Ha egy állítólagosan elkövetett bűncselekmény vonatkozásában ezen Egyezmény alapján több Fél jelent be joghatósági igényt, akkor az érintett Felek adott esetben egyeztetnek egymással a büntetőeljárás lefolytatása szempontjából legmegfelelőbb joghatóság megállapítása céljából.

5. Ezen Egyezmény – a nemzetközi jog általános szabályainak sérelme nélkül – nem zárja ki, hogy valamely Fél saját nemzeti joga alapján gyakorolja a büntető joghatóságot.

13. cikk

Jogi személyek felelőssége

1. A Felek biztosítják, hogy a jogi személyek felelősségre vonhatók legyenek az ezen Egyezményben meghatározott olyan bűncselekményért, amelyet a jogi személynél vezető beosztásban lévő természetes személy akár egyénileg, akár a jogi személy valamely szervének tagjaként a jogi személy javára,

- a jogi személy képviselőjére való jogosultság;
 - a jogi személy nevében történő döntéshozatalra való felhatalmazás;
 - a jogi személyen belüli ellenőrzés gyakorlására való felhatalmazás;
- alapján követ el.

2. A jelen cikk 1. bekezdésében meghatározott eseteken kívül a Felek biztosítják, hogy a jogi személyek felelősségre vonhatók legyenek abban az esetben, ha az Egyezményben meghatározott valamely bűncselekmény jogi személy javára történő, a jogi személy alárendeltségében eljáró természetes személy általi elkövetését az 1. bekezdésben említett természetes személy által gyakorolt felügyelet vagy ellenőrzés hiánya tette lehetővé.

3. A Fél jogelveitől függően, a jogi személyek felelőssége büntetőjogi, polgári jogi vagy közigazgatási jogi felelősség lehet.

4. Ez a felelősség nem érinti a bűncselekményt elkövető természetes személy büntetőjogi felelősségét.

14. cikk

Szankciók és intézkedések

1. A Felek biztosítják, hogy az ezen Egyezményben meghatározott bűncselekményeket elkövető természetes személyek a bűncselekmény súlyát figyelembe vevő hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókkal legyenek büntethetők. Az ezen Egyezmény 4. cikk 1. bekezdés a. pontjában, valamint 5. cikk 1. bekezdés b. és c. pontjában említett bűncselekmények kivételével a szankciókba az olyan szabadságtól megfosztással járó büntetéseket is bele kell érteni, amelyek kiadatást vonhatnak maguk után.

2. A Felek biztosítják, hogy az ezen Egyezmény 13. cikke alapján felelősségre vont jogi személyek olyan hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókkal legyenek büntethetők, amelyek büntetőjogi vagy nem büntetőjogi pénzbeli szankciókat, valamint egyéb intézkedéseket is magukban foglalhatnak, úgymint:

- ideiglenes vagy végleges eltávolítás üzleti tevékenység gyakorlásától;
- kizárás állami kedvezményekből és támogatásokból;
- bíróági felügyelet alá helyezés;
- a jogi személy bíróság általi megszüntetése.

3. A Felek megteszik a nemzeti joguk szerint szükséges jogalkotási és egyéb intézkedéseket annak érdekében, hogy:

- az ezen Egyezményben említett bűncselekmények elkövetéséhez használt eszközök;
- az ilyen bűncselekményekből származó bevételek, illetve az azok helyébe lépett azonos értékű javak